

Radu R. Rosetti – istoric militar, academician și bibliotecar

Preot Vasile SECRIERU

Radu R. Rosetti a văzut lumina zilei la 20 martie / 1 aprilie 1877, în satul Căiuți, județul Bacău, plasa Trotuș, într-o familie de boieri moldoveni, originară, se pare din Genova (Italia). Familia a fost cea care, i-a cultivat tînărului pasiunea pentru studii, l-a încurajat și l-a îndrumat în formarea intelectuală. Acest fapt ni-l confirmă chiar el însuși: “Întregul mediu în care trăiam era cult și pot spune că, încă din cei fragezi ani, cartea ne-a fost înfățișată ca ceva de care nu se poate lipsi un om”. Radu R. Rosetti a studiat limbile franceză, engleză și germană.

După terminarea cursului primar la școala din comuna natală își continuă studiile la Liceul Național din Iași, urmează cursul pregătitor pentru Școala de poduri și șosele, în 1899, este absolvent al Școlii Militare de artilerie și geniu, iar, în 1906, al școlii superioare de Râz-boi.

În timpul primului război mondial, activează ca șef al Biroului Operații din cadrul Marelui Cartier General, ca ofițer de Stat Major și apoi comandant al Regimentului 47/72 Infanterie, este rănit în lupta de la Răzoare (6 august 1917), pentru faptele sale eroice fiind distins, prin decret regal, cu cea mai înaltă distincție militară, “ Ordinul Mihai Viteazul, clasa a 3”.

După terminarea războiului a fost numit atașat militar la Londra, apoi comandant de brigadă și, ulterior, director al Cursurilor de pregătire pentru ofițerii superiori. În anul 1924, este înaintat la gradul de general. A fost un distins practician și teoretician, autor al unor studii de Istorie și teorie militară de o valoare incontestabilă. A îndeplinit și funcția de președinte al Consiliului de Conducere al Muzeului Militar Național, instituție pentru a cărei înființare milita încă din 1914.

În 1927, Radu R. Rosetti a fost desemnat membru corespondent, iar din 1935 membru titular al Academiei Române, rostindu-și discursul de recepție: “Gînduri despre vitejie în trecutul românesc”. Exclus din Academie după instaurarea regimului comunist în România, a fost repus în drepturi, ca membru titular, abia în 3 iulie 1990.

Generalul academician Radu R. Rosetti a condus Biblioteca Academiei Române, între anii 1931 - 1940, în calitate de director general. Rosetti fusese propus de Ioan Bianu ca urmaș al lui la conducerea Bibliotecii. În 1934, cu un an înainte de a muri, Bianu pusese problema unui local adecvat pentru Bibliotecă. Nu a mai apucat să vadă terminat acest edificiu conceput și executat după planurile arhitec-

tului Duiliu Marcu. Clădirea Bibliotecii a intrat în folosință în anul 1938, atunci când director era generalul Radu R. Rosetti, care a fost un om de mare corectitudine, promptitudine și severitate. Cunoștea foarte bine Occidentul, fiind atașat militar la Londra și Paris, văzînd și apreciînd ce înseamnă un local curat. S-a preocupat îndeosebi de curățenia instalațiilor sanitare, fiind poreclit de colaboratorii săi "generalul closet".

Radu R. Rosetti este autorul articolului "Organizarea Bibliotecii Academiei Române", publicat în revista "Buletinul de studii și informații documentare" (1941). Scopul urmărit era acela de a promova munca științifică, în România, prin (documentație), care "însemnează ordine făcută în confuzia cunoștințelor, însemnează organizarea cunoașterii".

Cînd cel de al patrulea volum al "Bibliografiei Românești Vechi" se afla sub tipar, în 1943 (conservator al Bibliotecii era generalul Rosetti), trei distinși bibliotecari: George Baiculescu, Ioan Lupu și Traian Popovici au întocmit un referat prin care se preconiza continuarea bibliografiei naționale cu cel de al doilea segment: "Bibliografia Românească Modernă".

Pe parcursul întregii sale vieți, Radu R. Rosetti a detestat totalitarismul, fiind determinat să accepte, în 1941, funcția de ministru al Educației naționale, Cultelor și Artelor, dar, în același an, în noiembrie 1941, generalul Rosetti a demisionat din guvernul Antonescu, continuîndu-și activitatea de director al Bibliotecii Academiei Române, desfășurînd, în același timp, o impresionantă activitate de cercetare istorică, mai ales în domeniul istoriei militare, caracterizată prin comunicări prezentate în ședințele publice ale Secției de Istorie

a Academiei sau publicînd studii și articole despre istoria militară a românilor.

Întreaga sa viață, Radu R. Rosetti a fost cu inima și sufletul alături de Carte și Bibliotecă. Astfel, în 1941, luînd cuvîntul la împlinirea unei jumătăți de veac de la ctitorirea Fundației Culturale "Carol I", reprezentînd nu numai poziția sa de Ministru al Instruirii, Educației, Cultelor și Artelor, dar și recunoștința unui student, care studiasse la Politehnică între anii 1895 - 1897, generalul Rosetti declara: "Cînd biblioteca Fundației era și pentru mine, cum a fost și pentru nenumăratele mii de studenți ce au urmat, loc de plăcută și folositoare petrecere în mijlocul cărților și arsenalul pentru înarmarea spiritului în vederea luptelor vieții".

Din timpul copilăriei, i-a plăcut să citească ziare și reviste: *The Illustrated London News*, *The Graphic*, *The Boy's Own Paper*, ș.a.

Adolescentul Rosetti, îndemnat de dorința de a ști mai mult despre istorie și geografie, a lecturat numeroase romane istorice și a organizat adevărate concursuri, cu sprijinul tatălui său și al fratelui Henri, care avea mari apititudini pentru geografie.

Tînărul a citit o multă literatură universală: operele lui Jules Verne, *Memorial de Saint Helene*, de Las Cases, *Uncle Tom's Cabin*, de Beecher Stowne, precum și romanele istorice ale lui Walter Scott, J.P. R. James, Ainsworth, Charles Kingsley, E.G Bulwer-Lyton.

Se poate ușor de sesizat faptul că lipsesc titularii de cărți în limba română, motivate de Rosetti prin existența cărților românești pentru copii și dezinteresul manifestat de părintele Vasilescu, care nu i-a stimulat pe copii să citească. Au fost și momente cînd tatăl său le citea poezii de Vasile Alecsandri, Mihai Emi-

nescu (mai ales *Scrisoarea III*) sau anumite pagini din *Letopisețe*.

Manualele utilizate în învățământul preuniversitar, în acea perioadă, nu corespundeau exigențelor. Astfel, manualele de istorie conțineau “numai enumerări de domni, de date și nimic care să vorbească inimii sau închipuirii, care să dezvolte simțăminte de legătură cu trecutul sau de solidaritate cu neamul”.

A studiat planșele din enciclopedia lui d'Alembert și Diderot. A citit colecția completă a publicației *Rewue des Deux Mondes*, care începea din deceniul V al secolului al XIX. Mai târziu, a primit-o în dar și, la rîndul său, Rosetti i-a dat-o lui Ion I. C. Brătianu pentru completarea colecției.

Generalul Radu R. Rosetti a avut un sfîrșit tragic, arestat, în august 1948, din ordinul unui Tribunal al poporului, pentru motivul că deținu-se portofoliul de ministru în guvernul Antonescu, a trecut la cele veșnice în închisoarea de la Văcărești, la 2 iunie 1949, la vîrsta de 72 ani, de Ziua Înălțării, care e și Ziua Eroilor.

Prin tot ceea ce a realizat, Radu R. Rosetti s-a dovedit a fi un iscusit istoric militar, distins academician, bibliotecar experimentat și un mare patriot. Astfel, istoricul Florin Constantiniu, referindu-se la personalitatea lui Rosetti, menționa: “Pretutindeni pe unde a trecut: unitate militară, post diplomatic, instituțiile de cultură, minister - generalul Radu R. Rosetti s-a dovedit un om al datoriei, a cărui conștiință a fost stăpînită mereu de sentimentul grav al responsabilității”.

Bibliografie:

1. Constantiniu, Florin. *Conștiințiozitate exemplară*: Radu R. Rosetti

(20 martie / 1 aprilie 1877 – 2 iunie 1949) // *Dosarele Istoriei*, nr. 3 (91), p. 13.

2. Dinulescu, Constanțiu. *Adevărul și numai adevărul* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 14 - 15.

3. Dinulescu, Constanțiu. *Erou al bătăliei de la Răzoare* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 20 - 26.

4. Dinulescu, Constanțiu. *La Londra, servind țara și nația* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 30 - 41.

5. Dinulescu, Constanțiu. *Născut în anul Independenței, oștean în Războiul de Întregire* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p.16 - 19.

6. Dinulescu, Constanțiu. *Singura politică: instruire și educație* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 46 - 53.

7. Otu, Petre. *„Această lipsă nu mai poate dăinui”* // *Dosarele Istoriei*, nr. 3 (91), p. 54 - 62.

8. Otu, Petre. *Oștirea, adică neamul sub arme* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 42 - 44.

9. Rosetti, Radu R. *Cuvîntare pentru serbarea din Ziua Eroilor, la Brusturoasa, 9 iunie 1932* // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 44 - 45.

10. *Scrisori amicale, scrisori semi-oficiale* / Maria Georgescu // *Dosarele Istoriei*, nr 3 (91), p. 26 - 29.

11. Theodorescu, Barbu. *Istoria bibliografiei române*. București: Ed. Enciclopedică Română, 1972, 432 p.